

SLOVENIJA

Uredništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17

Naročnina četrletno 15 din

za pol leta 30 din

za vse leto 60 din

Posamezne številke 1.50 din

V z a m e j s t v o celoletna naročnina 90 din

Ljubljana, 3. junija 1938.

Upravištvo: Ljubljana, Tyrševa cesta 17

Poštočerkovni račun:

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo

Oglasi po tarifu

Tiska Zadržna tiskarna (M. Blejec) v Ljubljani

Resna beseda v resnem času

Narod, o narod, sodba pranaša se piše,
zapiši jo sam. Anton Debeljak.

Ko je Bog delil zemljo med človeške rodove in je prišel na vrsto slovenski rod, je pomislil: Majhen si, ne moreš se meriti po moči z velikimi narodi, dam ti zato najlepši kos te zemlje, da se boš z njim postavil pred vsem svetom.

Kar koli najdemo po širokem svetu lepega, skoraj vse združuje na majhnem prostoru ta naša slovenska zemlja: visoki alpski svet in široko ravan, sončne gorice in temne gozdove, jezera in morje in podzemeljske zaklade.

Zemlja slovenska, vredna si, da se te oklepamo s toplo in zvesto ljubeznijo. Vsak drug narod bi bil ponosen nate in branil bi sleherni ped s svojo srčno krvjo. A zdi se, da Slovenci ne znamo ceniti tega svojega zaklada. Kakor otroci smo, ki se igrajo z biseri in jih ponujajo vsakemu pritepecu za počen groš, kakor zanikrni gospodarji smo, ki zapravljajo svojim otrokom dediščino očetov.

Sveta bi nam morala biti ta zemlja, ki je naša že mnogo več ko tisoč let. Povezani bi morali biti z njo na življenje in smrt, strnjeno do zadnjega moža bi jo morali braniti v dnevih nevarnosti. A kaj počnemo mi?

Kos za kosom te dragocene zemlje zgublamo, a nič nam ni mar tega. Živimo, kakor da bi nam ne pretila nobena nevarnost in kakor da ne bi imel nihče skomin po naši zemlji. Tujec se čudi naši lahkomišelnosti in lahkovernosti in si misli svoje. Za vse se brigamo, samo za to ne, kar bi nam morala biti naša najbolj srčna zadeva. Prepričamo se in besno sovražimo zaradi stvari, ki nimajo z našimi resničnimi skrbmi prav nič opravka. Gremo se klerikalce in liberalce, fašiste in komuniste, iz slovenstva delamo politične kupčije ali pa ga odkrito izdajamo, z vsakim vragom bi se družili proti domačemu nasprotniku. Vse bi hoteli biti, le Slovenci ne. Sanjamo o vseslovanstvu, vse »brate po krvi« bi objemali, svojega rojaka drugega mišljenja pa bi ravnodušno gnali v pogubo. V svojih stiskah se oziramo po odrešenikih za mejo, vsakemu preroku nasledamo, samo da je tujec, le na to ne mislimo, da bi postali gospodarji v svoji hiši in prevzeli odgovornost za svojo usodo sami. Brez varuha ne izhajamo, brez tujega malika se nam ne da živeti. Razumnštvo hodi svoja pota in se čudi, če mu v dneh preizkušnje ljudstvo ne sledi. Čutimo svojo onemoglost nasproti silam, ki nam kujejo usodo, držimo roke križem in čakamo, kaj se bo z nami zgodilo.

A izgubljen je samo narod, ki je zgubil vero vase, ki se zanaša zgolj na tujo pomoč in za svojo svobodo nič ne tvega. Prva politična modrost vsakega naroda je: Pomagaj si najprej sam, če hočeš, da ti bodo drugi pomagali. Vsak narod si kuje do neke mere svojo usodo sam. Kdor kliče po tujem odrešeniku, bo čutil njegov bič, kdor ni sposoben za gospodarja, bo dober za hlapca. Tako stoji zapisano: Poginil ne bo narod, ki ima voljo do življenja. Poginil ne bo, in če bi moral skozi babilonsko suženjstvo. Nobena sila ni večna. Kolo zgodovine se danes vrti hitreje ko kdaj poprej. Kdor je danes prvi, bo lahko jutri zadnji. Pravica bo končno zmagala in z njo bo zmagala tudi stvar malih narodov. Nikdar ne bodo izginili, če imajo v sebi kaj življenjske sile, ker vršijo v razvoju v človeštva svojo določeno nalogo. Narod, ki ve, kaj hoče in ima pred sabo svoj trdni cilj, bo prestal vse burje, tudi najtežje, in če bi ga danes razglavali za mrtvega, jutri bo praznoval svoje vstajenje.

Zato Slovenci nimamo druge izbire: ali imeti voljo do polnega narodnega življenja, ali pa nečasno poginiti. Če hočemo, da nas bodo drugi spoštovali in upoštevali, spoštujemo najprej sami sebe, če hočemo kot prijatelji in zavezniki drugim nekaj pomeniti, verujmo najprej sami vase. Ne moremo drugim nekaj pomeniti, dokler ne pomenimo nekaj sebi. Čas je tak, da terja jasne odločitve. Vsi, ki še imamo kaj narodnega ponosa

Slovenski narodni značaj

Prva povojna leta v dobi parlamentarnega boja za avtonomijo Slovenije, torej v času, ko je bilo treba elementarne politične zahteve Slovencev podkrepiti s primernimi ugotovitvami, se je nekajkrat zastavilo vprašanje slovenskega značaja. Ugotovitve so bile splošne, toda bile so izrečene tako, da so bolele, ker so bile neprijetne, so pa služile in so morale podžigati duhove v času, ko je šlo za prebujenje prvin našega narodnega duha.

Čas se je morda spremenil, za skušnje smo bogatejši, nič manj pa ni potrebno, da si skupek bistvenih lastnosti našega naroda še in še povemo v obraz.

Ni prav, da se sodi narod po skrajnih lastnostih nekaterih njegovih pripadnikov, temveč gre za to, da se zapažene lastnosti, ki se pokažejo po opazovanih dejavnosti v odločilnih trenutkih narodnega življenja, pa tudi po nedejavnosti pravilno ocenijo. Odsevi narodnega značaja v takih trenutkih morajo priti najbolj do izraza in kažejo bistvo narodnega značaja najjasneje.

Nedvomna lastnost slovenskega narodnega značaja je **pohlevnost**, če rabimo mil izraz, ali **hlapčevstvo**, če rabimo izraz, ki so ga Slovincem vrgli v obraz naši ljudje, prvi duhovi in bistri opazovalci narodnega življenja. Izvire slovenske pohlevnosti ali hlapčevstva je iskati v stoletnem suženjstvu in nesvobodnem življenju v državi, v kateri slovenski narod veke in veke ni imel nobenega odločilnega vpliva, da bi si izoblikoval bistvene črte svobodnih narodov. Gospostvo tujcev je branilo Slovincem pot v službe akademskih in drugih važnejših poklicev, tako da je že to samo dejstvo moralo v dobi tlačenstva na množico nesvobodnih kmetov, ki so bili v tisti dobi slovenski narod, vplivati glede na izoblikovanje narodnega značaja negativno in je zato stalno vzdrževalo čut podrejenosti in manjvrednosti. Slovenskemu izobraženstvu, izšlemu iz tega hlapčujočega in pohlevnega naroda kmetov, je bil v preteklem stoletju značaj pohlevnosti in hlapčevstva že prirojen. Nič ni moglo tega prirojenega značaja v preteklem stoletju izpremeniti, če je bil v krvi in ni bilo razburjajočih sil, ki bi mogle dati svojo podlago za spremembo splošnega stanja v množici slovenskega naroda.

Druga bistvena poteza slovenskega narodnega značaja je **nergaštvo**. Izvira iz spremenjenega položaja slovenskega naroda v preteklem stoletju, to je iz spremenjenega gospodarskega ustroja. Zato bi mogli označiti nergaštvo tudi kot prilastek

malomeščanstva, ki hoče še danes predstavljati slovenski narod. Nergaštvo se izživlja v tipičnih okoljih slovenskega malomeščanstva po svojem, največkrat neupravičenem zabavljanju, docela nerazvitem čutu odgovornosti, hrani ga pa hlapčevska miselnost prejšnjih rodov slovenskega naroda.

Kot tretjo značilno potezo slovenskega narodnega značaja je omeniti popolno **pomanjkanje samozavesti**. Izvira iz obeh prejšnjih lastnosti našega naroda in izpričuje žalosino narodno zgodovino z vsemi svojimi nasledki. Predvsem pa kaže na pomanjkljivost naše narodne vzgoje v zadnjih dveh desetletjih narodovega življenja v svobodi. Samozavest rase z uspehi, doseženimi s trdim delom in odločno zaverovanostjo v lastno moč za cilj in namen, ki je bil spoznan ter ocenjen kot pravičen. Hraniti se more z **lastno** vero. Kdo jo bo dal Slovincem, ako si je sami ne bomo vlivali vase, da je bo dovolj tudi za splašena srca? Samozavest je poteza značaja tistega naroda, ki v najtežjih trenutkih ne klone in najde v sebi vedno zdravja dovolj za pot lastnega napredka.

Namen tega članka ni bil, podati študijo o slovenskem narodnem značaju. Podoba je, da si o njem še nismo na jasnem, če nam čas ne narekuje dovolj zgovorne potrebe, da si ga zvarimo s skritimi silami, spečimi v naši notranjosti. Potreba časa je le, da opozorimo na pomanjkljivost, ki so nam jih vedno metali v obraz naši veliki ljudje za nauk in iz žive potrebe svoje lastne osamelosti. Če kedaj, potem je danes potreba poudariti, da bomo mogli iti v lepšo bodočnost le tedaj, če si priznamo svoje lastne napake in jih v svobodi, ki jo moramo znati pravilno in ne le leporečno oceniti, skušamo popraviti z oblikovanjem narodnega značaja, ki mora žilavo preživeti dobo malodušja. Le pravilna vzgoja mladine v samozavesti nam more dati poroštvo za to, da bomo mogli ohraniti svoj položaj in si zagotoviti lepšo bodočnost.

Bolezen nova, grdo oportunistvo!
Močvir, ki že topiš nam v káli nade,
ki v te zagazil je Sloven do brade:
Kakó naj ti po naše rečem? — Kljunstvo!

Ti paznoúho zajčje trepetunstvo!
Beseda krepka ti iz ust ne pade,
predevaš sklepe, kakor mačka mlade;
prekleta ti vsestransko omahunstvo!

Josip Stritar.

Plodnost Slovenije

Po statističnih podatkih, ki so nam na razpolago, se je prebivalstvo v naši državi oziroma v Sloveniji v desetletju 1921—1931 pomnožilo takole:

	vsa država	Slovenija
	prebivalcev	
Popis 31. I. 1921	11.984.911	1.037.838
Popis 31. III. 1931	13.934.038	1.120.549

Po računih naj bi znašalo število prebivalcev:

31. XII. 1936	15.173.608	1.192.068
31. XII. 1937	15.400.177	1.200.848

V desetletju 1921—1931 je torej število prebivalcev v Sloveniji naraslo za 7,97%, v državi pa za 16,24%.

Ako primerjamo podatke posameznih pokrajin naše države med seboj, tedaj se nam odstotki

in hrbtnice, združimo se v skupni volji, da branimo svoje narodne svetinje, svoj jezik, svojo zemljo, svoje stare pravice, združimo se v volji do novega, zavestnejšega narodnega življenja!

narastka prebivalstva po pokrajinah pokažejo takole:

Narastek v odstotkih v letih 1921—1931

Belgrad	91.07
Drinska	25.09
Vrbaska	21.68
Moravska	19.90
Vardarska	19.50
Zetska	16.27
Vsa država	16.24
Primorska	12.28
Savska	11.42
Donavska	9.71
Slovenija	7.97

Iz teh podatkov sledi, da je odstotek narastka prebivalstva najnižji v Sloveniji in celo daleč pod odstotkom, izračunanem za vso državo. Vzrok tega je poleg drugih, zlasti po naših posebnih razmerah povzročena čezmerna izseljevanja tudi padeč števila rojstev v Sloveniji. Pojav, ki so ga opazili v 19. stoletju prvič v Franciji, se je pokazal tudi pri nas, kakor se je nazadovanje živih

Modno blago!

Nogavice, rokavice, vsakovrstno damsko in moško perilo, žepni robci, brisače, ogledala, ščetke, turistovske potrebščine dobite **n a j c e n e j e**

pri Petelinc, Ljubljana

ob vodi, blizu Prešernovega spomenika

rojstev razširilo iz Francije tudi na druge zahodne evropske države, n. pr. Nemčijo, Anglijo itd. Okoli l. 1931 zaznamujejo posamezne države v Evropi sledeči odstotek prirastka prebivalstva:

Rusija	25.0
Romunija	15.6
Bolgarija	14.8
Poljska	14.8
Grška	14.7
Nemčija	10.9
Italija	10.1
Českoslovaška	7.2
Madžarska	6.7
Anglija	3.5
Francija	1.2

Dve razvojni smeri je opaziti pri študiju populacijskih vprašanj v Evropi; ena je padanje umrljivosti, druga pa omejevanje rojstev. Padanje umrljivosti se širi hitreje kakor pa padanje rojstev, vendar pa je ugotoviti, da se obe razvojni smeri skoraj sporedno širita od zahoda proti vzhodu, vendar se vzhodna Evropa razvija pod vplivom prve razvojne smeri in prebivalstvo tu naglo narašča. Slovenija leži tudi glede na prirastek prebivalstva nekako na meji zahoda in vzhoda. V državi sami zavzema glede narastka zadnje mesto, medtem ko v zgornji lestvici večine evropskih držav zavzema še mesto pred českoslovaško republiko.

Največje nazadovanje rojstev se je pokazalo po vojni. Še leta 1911. so zaznamovali Slovenci na 1000 prebivalcev 34.5 rojstev, leta 1936. pa komaj 23.83 rojstev. Manjše je število rojstev v mnogih evropskih državah, predvsem v sledečih:

Rojstev na 1000 prebivalcev	
Švica	15.6
Francija	15.2
Anglija	15.3
Luksemburg	15.2
Belgija	15.1
Norveška	14.8
Švedska	14.2
Avstrija	13.1

Vendar nam kljub temu mora zbrati skrb stalni padec rojstev, ker smo dosegli v zadnjih letih najnižje število rojstev po vojni. V Sloveniji je prišlo še toliko rojstev na tisoč prebivalcev:

Rojstev na 1000 prebivalcev	
Leta 1921	30.2
Leta 1923	30.4
Leta 1924	30.1
Leta 1935	23.2
Leta 1936	23.03

V državi je znašal indeks rojstev leta 1934. 31.5, kar pomeni, da so drugi predeli države daleč pred Slovenijo; v nekaterih pokrajinah znaša število rojstev celo 44 in več! Slovenci imamo torej najmanjši prirastek v državi in drugi predeli v državi se množe hitreje nego mi. **Delež Slovenije na prebivalstvu vse države bo zato vedno manjši**, če bo šlo padanje rojstev svojo pot. Ako nas je bilo leta 1921. približno $\frac{1}{12}$, nas je danes komaj nekaj manj kakor $\frac{1}{13}$!

V zvezi z zgornjimi podatki je zanimivo pogledati še sledeče številke:

	Število porok na 10.000 prebivalcev	Število rojenih otrok na 100 porok
Belgrad	86.23	160.50
Vardarska	82.33	468.82
Primorska	80.53	441.37
Drinska	75.38	478.18
Zetska	74.63	454.03
Država	74.19	404.99
Vrbaska	73.44	565.80
Donavska	71.63	319.28
Moravska	71.43	383.48
Savska	70.89	366.57
Slovenija	69.39	341.97

Po teh podatkih je Slovenija glede na število porok sicer na zadnjem mestu v državi in pod državnim povprečjem, vendar pa glede na število rojenih otrok v teh zakonih le ni na zadnjem mestu, ker ji sledita še Vojvodina in Belgrad. Ta majhna prednost je sicer le slaba tolažba, če pomislimo na visoko število vrbaske pokrajine.

Padanje števila rojstev v Sloveniji je dalo v zadnjem času L. Pippu povod, da je napisal v 1. letošnji številki »Eugenike«, priloge »Zdravniškega vestnika«, kratko študijo pod naslovom: »Nazadovanje rojstev, narastek povprečne starosti in narodno gospodarstvo.* Študija prinaša zanimive številke glede števila rojstev v Ljubljani in primerjavo s Parizom in nemškimi mesti.

V Ljubljani se je rodil v letih

1830—1847 1 novorojenček na 25.71 prebivalcev.
1933 1 novorojenček na 83.33 prebivalcev.
1934 1 novorojenček na 94.34 prebivalcev.
1935 1 novorojenček na 88.50 prebivalcev.

V Parizu:

1933 1 novorojenček na 79.37 prebivalcev
1934 1 novorojenček na 81.30 prebivalcev.

V nemških mestih:

1934 1 novorojenček na 67.57 prebivalcev.
1935 1 novorojenček na 63.69 prebivalcev.

Plodnost v Parizu stalno pada, v nemških mestih zadnja leta nekoliko narašča, v Ljubljani pa stalno pada in zaostaja za plodnostjo Pariza.

Študija Pippa ugotavlja, da pomeni padanje rojstev tudi postaranje naroda. Odstotek otrok je vedno manjši, na drugi strani pa starejši letniki po številu vedno hitreje naraščajo. Padanje števila otrok, ki predstavljajo v gospodarstvu močnejšega konzumenta, povzroča zato tudi neprestano padanje konzuma, na drugi strani pa število producentov, ki predstavljajo po svoji starostni strukturi prebivalstva starejše letnike, neprestano narašča. V nekaterih državah je nepričakovan

* Študija je izšla tudi v posebnem odtisku.

obseg nazadovanja rojstev izzval nasledke istega značaja in obsega, kakor izguba, oziroma zmanjšanje odjema na prekomorskih tržiščih. Zato je ta pojav nazadovanja rojstev postal tudi pomemben činitelj krize vsega gospodarstva, katerega nasledki bodo v prihodnosti vedno bolj naraščali. Narodno-gospodarski efekti je torej prav nasproten onemu, katerega so hoteli doseči z omejevanjem rojstev. Študija tudi ugotavlja nasledke, ki bodo nastopili zaradi spremembe strukture prebivalstva n. pr. na področju socialnega zavarovanja, ker bo obvezancev za plačevanje prispevkov vedno manj, starejših rentnikov pa vedno več.

Iz podatkov, ki smo jih zgoraj zbrali, bi se dalo napraviti mnogo zaključkov. Če bi iskali vzroke nazadovanja rojstev, bi mogli predvsem ugotoviti te vzroke kot strašne nasledke obupne gospodarske stiske in sploh gospodarskega položaja Slovenije, na drugi strani pa komodnost življenja in življenjsko razkošje, ki sta v povojnih letih zajela del našega prebivalstva. V tem pogledu bi morali pojav neomaltuzianizma med Slovenci še posebno grajati, če pomislimo, kam nas more nazadovanje rojstev pripeljati in kakšna podrejena vloga v državi nas za prihodnje čaka, če se življenjske razmere ne bodo korenito spremenile. Ob takih vprašanjih je treba, da pogledamo vase in da ugotovimo, česa smo sami krivi. Tiste sanje, ki so jih nekateri sanjali o dobi, ko bomo Slovenci šteli svojih 3 milijone duš, pa pozabimo pred realnimi dejstvi, kakor so dana danes in ob sedanjem našem gospodarskem in državnopravnem položaju.

Zemlja, zemljica, mati! Če nimaš kruha, daj mi kamen: še ob kamnu bom prepeval!

Ivan Cankar.

Življenjsko vprašanje Slovenije

Kljub majhnemu narastku prebivalstva v Sloveniji nam kaže statistika, da se je prebivalstvo pomnožilo, tako da je v letu 1921. v Sloveniji prišlo na 1 km² 65.13 prebivalca, leta 1931. pa 70.32 prebivalca. Med ostalimi pokrajinami države smo glede na gostoto prebivalstva na tretjem mestu, in to kljub temu, da zaznamujemo med vsemi pokrajinami države največji odstotek izseljencev v evropske in izvenevropske države, ne vstevši tistih, ki so šli za delom v ostale dele države. Te moremo po številu le oceniti, ker jih ne zaznamuje nobena statistika.

Vprašanje zaposlitve naših ljudi je najvažnejše vprašanje, ki bi ga morala rešiti naša politika. Ne more biti namen politike ta, da pospešuje izseljevanje, s čimer se slabi številčna moč slovenskega naroda, s tem pa tudi njegov kulturni in moralni značaj.

V prvih povojnih letih so bile ugotovitve ob razmišljanju tega našega vprašanja: Slovenija naj se industrializira in naj v zaposlitvijo v industrijskih panogah nudi presežku prebivalstva, ki se je pred vojno izseljevalo, doma dovolj kruha.

Po podatkih je pred vojno kazal gospodarski ustroj drugačno sliko, kakor jo kaže danes, kar potrjuje, da se je v resnici naporno skušalo zaposliti presežek prebivalstva v novo nastalih podjetjih doma.

Po zaposlitvi se kažejo v posameznih panogah sledeči odstotki zaposlenega prebivalstva:

	Poljedelstvo in gozdarstvo	Obrt in industrija	Trgovina in promet	Ostali
Pred vojno	66.80%	14.80%	6.80%	11.60%
Leta 1921.	63.17%	16.45%	8.37%	12.01%
Leta 1931.	60.93%	21.03%	5.79%	12.25%

Ker se je v zadnjem desetletju delež prebivalstva, zaposlenega v poljedelstvu in gozdarstvu, zmanjšal za približno 2%, tistega, ki je zaposlen v obrtih in industriji, pa povečal približno za 4 in pol odstotka, se kaže, da so nova podjetja mogla sicer zaposliti nekaj odvečnega prebivalstva, vemo pa, da popolnoma niso mogla zadostiti potrebam, kar si je po ugotovitvah v tem desetletju že mnogo naših ljudi moralo iskati kruha v zamejstvu.

Opozoriti je pri gornjih podatkih na važno dejstvo, da veljajo številke za prvo desetletje naše svobodne države, torej za čas, ko centralistična politika še ni prišla do polne veljave in še ni bila uveljavljena nova zakonodaja, ki po letu

1931. nudi mogočnost posebnih ovir za razvoj industrijske dejavnosti v Sloveniji, kar smo že večkrat imeli priložnost omeniti. To dejstvo nam izpričujejo številke, objavljene od Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Po teh številkah je v desetletju 1921—1931 bil dosežen maksimum števila zaposlenecv v letu 1930. V vsej državi je bilo tedaj zavarovanih 654.948 oseb, a od teh v Sloveniji 103.213 oseb. Kljub hudi gospodarski stiski v letih od 1931 do 1935 je statistika že v letu 1936. izkazala, da je v mesecu septembru 1936 število zaposlenecv v državi (brez Slovenije) doseglo 560 tisoč 333 oseb, in s tem preseгло število zaposlenecv istega meseca v letu 1930. V Sloveniji je bilo leta 1936. zavarovanih samo nekaj nad 90.000 oseb in je s tem daleč zaostala za letom 1930.

Ta zaostanek ni povzročila samo gospodarska stiska, temveč državna gospodarska politika. Naj omenimo le omejitve dela v slovenskih premogovnikih, ki je imela za posledek, da je več tisoč rudarjev ostalo brez dela in se moralo napotiti s trebuhom za kruhom v južne dele države ali v zamejstvo.

Število zavarovancev se je lansko leto sicer povečalo, po napovedih pa bo sledil upadek, ker je pričakovati nove krize. To naj nas ne moti pri razmotrivanju perečega vprašanja našega gospodarstva, ki nujno zahteva smotno in načrtno delo za zaposlitev presežka slovenskega prebivalstva na domačih tleh.

Pot za doseg tega namena more biti le ta, da se z osamosvojitvijo in lastno upravo odpravijo škodljivi nasledki centralizma, ki po svojih namehrah slabi razvoj slovenskega gospodarstva in s tem odprno moč zahodne pokrajine države, izpostavljenе škodljivim vplivom na križišču poti, ki vodijo na zahod, vzhod in sever.

Slovenci so se po več nego tisoč letih politično otreli tujstva. Sedaj jim je zgodovina odredila nalogo, da pokažejo, ali so zmožni največje človeške umetnosti: vladati sami sebe.

Dr. Lončar: Politično življenje Slovencev.

Naša domovina je boj in prihodnost; ta domovina je vredna najzlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke trpljenja in suženjstva nesetih milijonov bo zrastle naša domovina: vsa ta lepa domovina z vsem svojim neizmernim bogastvom.

Ivan Cankar.

Pri državnih davščinah odpade na prebivalca v Sloveniji 812 din v ostali državi 441 din

Pri samoupravnih davščinah odpade na prebivalca v Sloveniji 244 din v ostali državi 159 din

Pri državnih in samoupravnih davščinah torej odpade na prebivalca v Sloveniji 1056 din ostali državi 580 din

Davčna obremenitev Slovenije v primeri z davčno obremenitvijo ostale države. (Glej članek na strani 4.)

Matematika jugoslovenarstva in naša narodna vzgoja

Nedvomno najbolj poudarjana odlika naših unitaristov in centralistov je bila njihova domišljava in napilnjena velikopoteznost in širokopoteznost načrtov. Pravim načrtov, kajti vse važnejše in res življenjsko pomembno se v vsej državi nikdar ni vzelo niti ne jemalo resno. Zato pa bi menda moralo vse njihovo megleno predstavljanje jugoslovanstva veljati v vsej širini, moči in sijaju za Slovenijo in za nas Slovence, ki so nas bili preporedili že v samo dravsko banovino. Od teh njihovih načrtov smo imeli že marsikatero priliko opazovati pri njegovem nenadnem razletu, ko se je kot vsako frazerstvo, razlezel v nič.

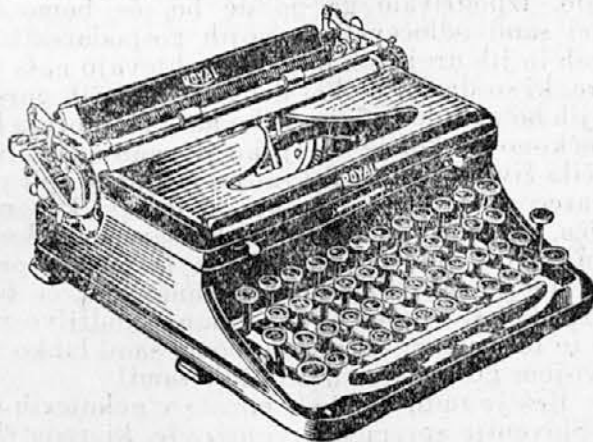
Da je pa podobnih jencearskih načrtov, kakršni so bili upravni centralizem, še precej in da jim je zapisana še bolj klavarna usoda, to nam dokazuje tudi poglavje tako imenovane »nacionalne vzgoje«, kakor jo je imenovala centralistična gospoda in kakršno propagira dalje unitaristični tisk. Ne smemo pa pri tem pozabiti, da je njim pomenila nacionalna vzgoja vso vzgojo, s šolstvom in z ljudskimi ter kulturnimi organizacijami vred, ki bi se po njihovem morale prirezati ali priversti na isto plitvo kopito. Danes se vsak sodobni vzgojitelj sramuje, da je moral nekdanj na račun in na škodo prave narodne vzgoje služiti za fasado bombastičnega in puhlega jugoslovenskega lažinacionalizma. Še bolj pa se bodo morale otresti teh nacionalno vzgojnih nasledkov naše vzgojne naprave, da bodo sploh zmožne opravljati svoje naravne družbene in narodne vzgojne naloge.

Kako velik je polom našega unitarizma iz polpretekle jugofašistične dobe, se namreč v vprašanju narodne vzgoje najbolj razločno vidi prav v zadnjih letih, ko je zaradi poostitve nacionalistične politike v Evropi prišel nenadno pojem naroda do take veljave, da je našim unitarističnim frazerjem zaprlo sapo in si danes niti od daleč ne upajo več sprejeti naloge, da bi tako imenovano nacionalno vprašanje razčistili in da bi svoj nacionalizem spravili na mednarodno stvarno podlago. In kako naj bi to tudi uredili, ko se je pa val narodnega šovinizma dvignil tako nepričakovano, ko se je pokazalo, da znajo drugod nacionalizem vzeti še vse drugače v zakup, kakor naši jencearji?

Dejansko je pa prišlo v Evropi tudi do nekega razčiščenja, ki tudi za nas ni brez koristnega nauka. Sredi velikih evropskih napetosti se je nič manj kot naravno uveljavila skupnost med narodom in zemljo ali skupnost med narodom in domovino. Postavlja se neka nova suverenost naroda, ne več samo kot suverenost ljudstva v razmerju z državo, marveč je narod enota najvišjega reda. Hkrati se je to pričelo uvajati tudi v vsem dnevnem in osebnem življenju in pojmovanju. Narod je prevzel mero in po njem se krojijo države, hkrati pa tudi pravica, zaposlitev, državna obramba in vzgoja. Kaj naj poreče na to unitarizem, ki je hotel postaviti namesto naroda na najvišje mesto le neko blede in megleno medlo nadnacionalo?

Enako kot centralistična koncepcija naroda pa je razpadla v prah tudi nanjo privezana tako imenovana nacionalna vzgoja. Za narod je opredelitev z domovino postalo najvažnejše življenjsko znamenje. Narod je skratka toliko vreden, kolikor ima ozemlja, kolikor ima domovine. To pa velja tudi za posameznika. Šele skupnost z nekim narodom, šele narodna pripadnost mu porokuje pravice. Z drugo besedo: v naših časih more človeka voditi, zaposliti in braniti samo narod, ta narod pa je določen, biti mora res narod, res vsestransko, življenjsko organizirana družbena skupina.

Razumljivo je, da se more narod v tem razvoju ohraniti le kot z zemljo neločljivo spojena enota. Zato nam je torej treba ohraniti zemljo. In spet je nepobitno dognana stara resnica, da si moremo mi, ki imamo upravno moč nad pravim delom svoje narodne domovine, ohraniti narodno ozemlje samo s človekom, z vsako posamezno osebo, katera na tej zemlji neposredno prebiva, na

VSE ZA PISARNO

dobavlja in popravlja

PRELOČ

LJUBLJANA sedaj Tyrševa 1 nasproti hotela Slav

nji dela in od nje živi. To je naš človek, ki ga ne more doseči noben iz centralističnega navdiha potekajoči unitarizem ne njegova nestvarna nacionalno vzgojna politika. Za takega človeka pa je skrbel, bo skrbel in skrbi prav tisti mali, zaničevani in izdani slovenski narod, ki ga unitarizem živega ne mara več videti.

Za naš narod je bila doslej edina rešitev to, da je narodno in kulturno res živel. Za unitarizem pa je bila rešitev edinole to, da je bil od časa do časa na vladi. Sama vzgoja je bila takemu nacionalizmu deveta vas in deveta brigada. Da je

bilo tako, ni seveda nič čudnega. Bila je tudi to vse skupaj samo dosledna jugofašistična matematika, ki pravi, da je najvažnejše in odločilno samo velikost in moč in število. Njim je bilo seveda važno in odločilno tudi to, koliko tisočev oseb je prišlo na njih shode z zastojkarskimi vlaki manifestirat za unitarizem. A to jih ni motilo, da bi si bili izbrali včasih še bolj svojevrstna računarska pravila.

Danes vidimo na primer tudi bolj jasno že znano resnico, da so naravna razmerja med narodom in ozemljem odločevala in odločila tudi število, tudi o tem, koliko je narodov. O tem ni seveda noben zgodovinar nikoli dvomil. Drugače so pa mislili o tem seveda unitaristi v Ljubljani in v Beogradu. Oni so si vprašanje kratko in malo z eno veliko potezo olajšali. V Jugoslaviji je bil zanje en narod; ker zunaj nje takega ni in ga tudi res ni, so s tem že rešili tudi vprašanje, kako nacionalni vzgoji omejiti domovino. Določili so ji domovino kar z državnoupravnimi mejami in to se je v Jugoslaviji imenovalo in se še imenuje nacionalizem.

Narod in domovina, to sta naravno poglavitna stebra tudi narodne vzgoje. Kakor se je pokazalo, pa še ni vse istodržavno, kar je lahko istonarodno, a Slovincem je razvoj sam potrdil domovino, ne hote seveda tudi sosedje, torej tisto domovino, ki jo narodno dejansko drže in jo bodo držali, ne pa jugofašistične.

Vprašajte jih zdaj, kaj bi utegnili reči na tak razvoj stvari naši možje-centralisti in unitaristi, če bi jim dali za šolsko nalogo najbolj zanje primeren račun, recimo kar tegale: 1 plus 1 plus 1 je 1, ali pa ena slovenska dežela plus ena plus ena je nič.

Doslej so s takim računarstvom celo lahko vladali. Res, morda bi jih bilo še obdržalo na oblasti, če bi bili to računice nacionalizmov pravočasno predpisali za ves nacionalni pouk v matematiki.

gr.

Poglavitna naloga, ki je prirojena nam Slovincem ob reševanju jugoslovenskega problema, je tale: uveljavimo svoje jugoslovanstvo za zdaj le v toliko, da se vsi skupaj, kolikor nas je, naučimo na izust stari srbskohrvaški rek: »Uzdaj se u se i u svoje kljuse!«

Ivan Cankar 1913.

Ko drugi grabijo vse dalje, širje,
boš rod, ki bivaš tod, boš v duši čvrst?

Oton Župančič.

In videl sem narode silne, sijajne, človeštvu
duh in pest, v izobilju modrosti, slave in mogočnosti,
Bogu kljubujoče; videl sem jih... Oči, kaj
nimate več solz?

Ivan Cankar.

O vi, vi z našim pismom,
vi z našo besedo možje —
kam, kam ste pahnili sebe in nas?

Oton Župančič.

Beseda o nemčurstvu

Germaniziranje našega naroda je rodilo nemčurje ali nemškutarje, ljudi slovenskega rodu in jezika, ki so hoteli — zapeljani ali kupljeni — biti Nemci. Nemci so jih šteli in priznavali za svoje prav za prav samo v statistikah nemške narodne posesti, drugače pa so jih imenovali »Nemcem prijazne Slovence«, ali pa so jih celo, kakor dr. Wutte na Koroškem, hoteli razglasiti za posebno pleme »Windische«. Razen zavednih Slovencev so nemčurje kot izdajalce jemali za moralno manjvredne torej Nemci sami, kljub temu, da so nas hoteli ponemčiti.

Proces ponemčurjenja se je začel pri šolski mladini. V šolah so otroke naučili malitve vsega slovenskega in povelečevanja vsega, kar je nemško. To je naravno, kajti težko je vzbuditi in še težje obdržati slovensko narodno zavest v človeku, ki so mu zastupili ali ubili dušo že kot otroku. Vse življenje se je potemtakem človeku zdelo, da je slovenstvo nekaj malega, revnega, brezupnega, povrh pa še protidravnega ali celo upornega, vse, kar je nemško, pa bogato, mogočno in gospodujoče. (Obsodba takratnega političnega prizadevanja Slovencev, da se je izčrpalo zgolj v borbi za ljudske šole in slovenske paralelke v srednjih šolah, je gotovo do neke mere upravičena, a v takratnih razmerah je bilo to razumljivo in v naši politični zgodovini častnejše, kakor n. pr. oficialna slovenska politika v današnjih dneh.)

Drugo sredstvo postopnega germaniziranja, v zadnjih desetletjih nekdanje Avstrije gotovo najmočnejše, je bil gospodarski pritisk in z njim vzporedni socialni in politični. Delavci pri nemškem gospodarju, mali kmet in najemnik, uradnik v državi ali kateri koli drugi javni službi, vsak je bil zaradi svoje gospodarske odvisnosti bolj ali manj brezobzirno prisiljen biti »Nemcem pri-

Zemlja slovenska, zemljica sveta,
tujec po tebi sega z roko.
Meni je tožno, meni je težko,
ko da mi pšica meri v oko.

Anton Debeljak.

jazen« in to dokazati najmanj z glasovanjem za nemške volilne kandidate in s pošiljanjem otrok v nemške šole. Nekatere naše gospodarsko neodvisne ljudi pa je zapeljalo častihlepje, pripadati k nemški družbi, ki je veljala za imenitno, odličnejšo od slovenske, saj so vsi javni oblastniki bili Nemci.

Kdor je kdaj opazoval odpadnike, zlasti naše nemčurje, je lahko ugotovil na njih vsem izdajalcem tipične znake. Vsako odpadništvo je izdajstvo in vsako izdajstvo se rodi le v pokvarjeni ali vsaj slabotni duši.

Zgodovina našega nemčurstva še ni napisana, dasi bi bila potrebna vsaj študija o tem svojevrstnem vprašanju majhnega naroda. Nedvomno je to vprašanje le majhnega naroda, ker ima nemčurstvo kot zlo na narodnem telesu svoje korenine v premalo prebudeni oziroma zatirani narodni zavesti. V zadnjem stoletju je razvoj nemčurstva pospeševal razvoj šolstva, ki ni bilo v slovenskih rokah, in predvsem v obrobnih, najbolj izpostavljenih slovenskih pokrajinah slovenstvo na šolstvo ni moglo imeti nobenega vpliva, ki bi se bil pokazal v narodni usmeritvi šolske vzgoje. Zaježitev širjenja nemčurstva, kolikor je imelo svojo podlago in mogočnost razvoja v šolski sobi, je bilo mogoče s prevzemom vsega šolstva po prevratu po slovenskem učiteljstvu, za to določenem od slovenske narodne vlade. Teoretično zato zdaj vzgoja v nemčurškem duhu ne bi bila pri nas več mogoča.

Nekoliko drugačno je vprašanje odpadništva slovenskih ljudi, ki so se sicer prvotno priznavali k slovenstvu, pa so pod vplivom raznih okolnosti, od katerih smo glavne skušali naštetiti že zgoraj,

prostovoljno ali prisiljeno, vendar na izdajalski način zapustili slovenske vrste. Tu vprašanje ni bilo samo politično, ako ga motrimo s stališča, da je v predvojnem času šlo za glasovanje za razne politične stranke nemčurjev (štajercijanci), temveč bi ga bilo treba premotriti tudi s psihološke strani, kar pa presega obseg tega članka, ki želi ugotoviti le nekaj dejstev v svarilo in pouk. V državi, v kateri hlapčujoči narod nima odločilne besede, so mogoča dejstva, ki jih je zaznamovala zgodovina slovenskega naroda v zadnjem stoletju, da so odpadli ljudje polne zavesti in celo ne v takih odvisnostih, ki bi že same po sebi utegnile odpad opravičiti pri socialno nižjih in gospodarsko docela odvisnih slojih.

Klasični zgled takega svojevrstnega odpadništva je bil na primer nekdanji slovenski politik Karel Dežman, ki je postal tip slovenskega odpadnika, njegove »preklete grablje« pa znameniti simbol nemčurstva. Vzroki Dežmanovega odpadništva so bili globlji, kakor so bili v večini drugih primerov slovenskega odpadništva. Vendar bi njegova zgodba mogla še danes služiti kot svareč spomenik neurejenih narodnih razmer.

Prav posebno poglavje v zgodovini našega nemčurstva bi moral zavzeti boj Slovencev proti nemčurstvu in odpadništvu sploh. Slovenski šaljivi listi izpred pol stoletja bi mogli za to nuditi svoje posebno gradivo, ki bi bilo zelo aktualno tudi danes. Seveda morda le kot zgodovinski material. Kot pomagalo proti kakemu prebujajočemu se nemčurstvu komaj. Danes so se razmere deloma bistveno spremenile. Narod z državno zavestjo, ki jo zna pravilno pojmovati, se more proti izrodu in nasledkom odpadništva boriti drugače, kot so se naši predniki. Če je prišel že tak čas, bo treba to tudi pokazati. Rešitev vprašanja pa je seveda v prvi vrsti v nas samih, v naših prizadevanjih in snovanju, ki morajo imeti trdno podlago v dvajsetih letih narodne svobode.

Naša notranja bolezen

Pripravljalni odbor za Ligo proti alkoholizmu (res po slovensko bi rekli: Zveza zoper alkoholizem) je priredil v Ljubljani teden treznosti s predavanji, ki so v ljubljanskem Akademskem domu, in je priobčil tudi oklic slovenski javnosti* v časopisih. Zunaj predavanj splošnega pomena so na sporedu tudi predavanja zdravstvenega, vzgojnega, gospodarskega in gospodinjanskega odseka, pripravljali odbor pa je obljubil, da bodo prirejena predavanja tudi drugod po vsej Sloveniji.

Kot Slovenci pozdravljamo začetek gibanja zoper alkoholizem in pijančevanje odkritosrčno. Ni to nekaj novega, je pa nekaj v resnici potrebnega in hvale vrednega, če bodo vzeli stvar v roke pravi ljudje. Uspeh bo imelo gibanje, če bodo vodniki delali z resničnim prepričanjem in zgrabili stvar na pravem koncu ter se ne bodo ustrašili prvih neuspehov. Ker stvar pri nas ni nova — saj je začel na Kranjskem že pred 100 leti nastopati Friderik Irenej Baraga zoper pijančevanje in je svoje dni slovenski idealist Janez Kalan vodil »Sveto vojsko« — je treba popolnoma novih sredstev, da bo dobra in potrebna misel postala meso.

Zadeva je splošno slovenska in je občecloveška! Zoperalkoholno gibanje se je začelo že leta 1833. v Severni Ameriki, se je razširilo v Anglijo (Independent Order of Goon Templars, ki je postal celo tajna organizacija s posebnimi obredi), se je pozneje razširilo po Skandinaviji, Nemčiji, Švici itd. Nastale so mednarodne zveze in celo knjištvo o zoperalkoholskem gibanju, v Severni Ameriki pa tudi zakonita prohibicija, ki pa ni imela uspeha, zaradi česar so jo že deloma odpravili.

Gola resnica je, da alkohol in pijančevanje grize korenine slovenskega ljudstva. Naš narodni pregovor pa pravi: »Pijanec se spreobrne, ko se v jamo zvrne« in je tudi resničen. Vprašanje je torej predvsem, kaj je storiti, da naš človek pijanec sploh ne bo postal.

Strah ne objame, ko pomisliš, da večina otrok, ki hodijo v šolo, dobiva v naših vinorodnih krajih za zajtrk kozarec slabega vina, ker naši viničarji sploh nimajo kruha, da bi jim ga dajali, da napajajo še celo otročičke v zibelkah s slabim vinom in žganjem kot zdravilom itd. Vsi vemo, da se je po vojni razpasla ne le med slovenskim delavstvom, ampak tudi med kmečkimi ljudmi v goratih krajih navada, da imajo sami in njih otroci za zajtrk čaj z žganjem, namesto mleka ali soka, kakor je bila v preteklosti navada. Zato je mladi rod tudi po Gorenjskem, kjer so bili včasih doma pravi velikani, telesno slaboten, kar povzroča seveda tudi tuja industrija, ki služi milijone, našega delavca pa plačuje za delo, ki je še povrh zdravju škodljivo, po beraško. Ne govorim o Dolènjski ali o Slovenskih gorah, kjer je že zaradi gostejše naseljenosti in pomanjkanja zemlje življenjska raven že cele rodove nižja kot drugod v Sloveniji.

Prišla pa je v naše kraje po vojni preplava s tujim vinom. Dalmatinsko vino, ki je močnejše in cenejše kot slovensko, je zalilo naše kraje. Brezštevilni dalmatinski vinotoči — ne gostilne, ki so potrebne zaradi prehrane ljudi, ki nimajo lastnega gospodinjstva, — in takih je čimdalje več, izpodrivajo slovensko vino. Nekatere občine so poskušale svoje dni vpeljati višjo užitnino na dalmatin-

* Ta oklic je naše uredništvo prejelo prepozno, da bi ga moglo priobčiti v zadnji številki »Slovenije«, torej pred začetkom tedna treznosti.

ske vino in pa na še cenejše pa tudi slabo banaško vino, ki so ga banaški židje vlačili cele vlake v Slovenijo, pa je belgrajski centralizem to naravnost prepovedal. Ni pa bilo še zadosti. Centralizem je vpeljal tudi pri nas prosto kuhanje žganja po kmetih, čeprav smo Slovenci bili zoper to. Sam sem videl v naših hribih, ko je mlad gospodar, ki je kuhal žganje, pil sadno žganje, ki ga je pravkar skuhal, iz kozarca za vino, kakor včasih nedolžni dolènjski cviček. Navade z juga so nam bile po centralizmu tudi tukaj vsiljene.

Nova »Zveza zoper alkoholizem« bo imela trdo delo. Morala bo skrbeti za to, da se odpravijo vzroki, zaradi katerih se širi alkoholizem. V vinorodnih krajih so ti vzroki predvsem socialni. Če bo ubogi viničar in mali kmet imel toliko, da bo lahko otrokom pa tudi sebi kupil kruha in mleka, ga bo lahko pripravil do tega, da ne bo dajal otrokom vina in da tudi sam ne bo pil, če bo lačen, ampak bo rajši jedel. Zvišati je treba zaslužek. Ta se bo pa zvišal, če bo mogoče slovensko vino bolje prodati in pa sploh razpečati. In to se bo zgodilo takrat, če tuje vino ne bo slovenskega izpodrivalo. Izpodrivalo ga pa ne bo, če bomo Slovenci sami odločevali o svojih gospodarskih zadevah in jih urejevali tako kot zahtevajo naše razmere, ki so drugačne kot drugod. V naših gorskih krajih bo zginilo žganje, če bo naša živinoreja bolj dobičkonosna kot je sedaj, ko je cena naše živine uničila živina z juga. Takrat bo gorjanec spil rajši kozarec domačega vina, ko ga danes, ker nima beliča, ne more, in povrh ne bo sam smel kuhati žganja. Naš industrijski delavec in mestni proletarec ne bo pil dalmatinca in banatčana, če bosta dražja kot slovensko, mnogo manj škodljivo vino. Vse to bo pa spet takrat, ko bomo sami lahko tudi o svojem gospodarstvu odločali sami!

Res je tudi, da bi pa kazalo v nekaterih krajih Slovenije spremeniti vinograde, ki rode slabo vino, in kjer se ta veja kmetijstva že zaradi naravnih dejstev ne izplača, — v sadovnjake, ki bi dajali prvovrstno sadje, ki bi se dalo izvažati. Če bi gospodarili sami s svojim denarjem, bi se to dalo napraviti z javnimi sredstvi in podporami.

Nekaj je pa treba še odločno pibiti! Ni namreč resnica, da bi bili Slovenci bolj podvrženi alkoholizmu, kot so na primer ljudje iz južnih krajev te države. Če kak južnjak vidi pri nas kakšnega revčeka natrikanega na cesti ali v gostilnici, pripoveduje in piše (kakor je pisal pred nekaj leti neki tak popotnik v nekem belgrajskem dnevniku), da je vsa Slovenija en sam pijanski brlog. Naš človek ima res to slabo navado, da če zvrne nekaj kozarcev, začne takoj veseljačiti in delati hrup in povrh naš človek tudi ne prenese toliko alkohola kot drugi. Naj bi taki bratje, ki očitajo pijanstvo našim ljudem, rajši ugotovili, koliko odstotkov alkohola povzije povprečno naš človek na leto, koliko pa njihov, ki ima že od nekdanj vsak svojo rakijo, in videti bi bilo, da naš človek ni toliko vdan alkoholu, kakor vpijejo.

»Zveza zoper alkoholizem« je pa kljub temu potrebna zato, da ohrani in zboljša fiziološko naš narod in da ga tudi нравstveno povzdigne.

Zoperalkoholno gibanje naj bi postala vez vseh pravih Slovencev in lahko pomaga do zavesti slovenske skupnosti nad vsemi strankarskimi gibanji. Tudi to bi bil lahko njegov pomen, kajti vsako resnično delo za ljudstvo je nadstrankarska in je vseslovenska in resnično slovenska zadeva. J. S.

promet, se je razdelitev izvršila tako, da je Slovenija prejela le nezaten del vplačanega davka.

Običajen ugovor proti ugotovitvam o težki davčni obremenitvi v Sloveniji je, da se večina industrije nahaja v Sloveniji, ki svoje izdelke vnovčuje v drugih pokrajinah države, in da je zato dolžna prispevati svoj delež h gospodarskemu dvigu ostalih pokrajin države. Ta ugovor le delno velja, kolikor ugotavlja to resnično dejstvo, da je zastal ves napredek Slovenije v zadnjih desetih letih prav zaradi tega, ker ni možno tu uporabiti kulturni stopnji Slovencev primerni in vsaj nekoliko sorazmerni znesek vplačanih davkov za obče namene. Naša mesta se ne razvijajo, kakor bi se morala, ljudstvo se zopet izseljuje, kultura hira, podjetja zapirajo svoje obrate, to so nasledki desetletnega odtrgovanja tistih zneskov, ki bi Sloveniji v stiski pomagali vzdržati vsaj položaj, ki ga je zavzemala pred desetimi leti...

»Osel gre le enkrat na led.« — Baš to je oslovstvo!
Modrec ve: danes sem pal, jutri bom plesal po njem.

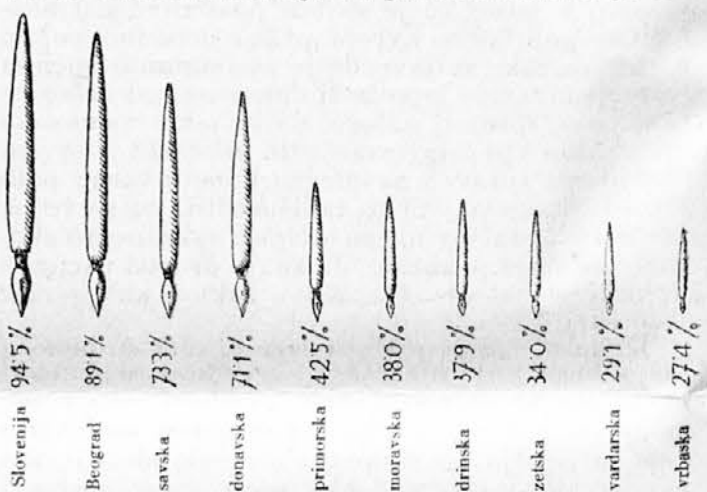
Oton Zupančič.

Opazovalec

Kulturno stanje Slovencev

Slovenci se radi ponašamo s svojo kulturnostjo. Nekateri nam to očitajo, pa po nemarnem. Nič nimamo kot svojo zemljo in svojo izobrazbo in pridnost — ali naj to zamolčimo in si ne priznamo vsaj sami, da je vsaj izobrazba sad naše ukaželjnosti, torej sad, ki je naš.

Slika nam ponazoruje podatke po popisu prebivalstva iz leta 1931. glede na pismenost posameznih pokrajin države, za merilo so vzeti odstotki pismenega prebivalstva nad 10 let starosti. Tu je enkrat Slovenija na prvem mestu in jo loči

od drugega po redu 5 točk, od sosednje Hrvaške pa celo nekaj več kot 21 točk, da ne gledamo na prejšnje odstotke posameznih pokrajin.

Listov in časopisov je v Jugoslaviji izhajalo leta 1936. 1075, od tega v Sloveniji 199, torej 18,5%. Tako pride v Sloveniji en list na okroglo 6.000 prebivalcev, v ostali državi pa en list na okroglo 15.000 prebivalcev.

Knjig je izšlo leta 1936. v Sloveniji 632, v ostali državi 3315. V Sloveniji pride ena knjiga na okroglo 1890 prebivalcev, v ostali državi pa na okroglo 4.200 prebivalcev.

Slovenija in dravska banovina

Najzahodnejša pokrajina naše države je Slovenija. To ime je dobila ob prevratu leta 1918., ko smo vsi Slovenci pričakovali, da se uresniči sen naših prednikov in da se bodo v novi svobodni državi mogli zediniti vsi Slovenci, razdeljeni v bivši avstro-ogrski monarhiji na razne dežele. Sen naših prednikov je bila zedinjena Slovenija, ki je še danes ideal za vse Slovence. Pričakovanje prevratnih dni se ni uresničilo, toda naziv pokrajine Slovenija je ostal za okrnjeno ozemlje kot pomnik, kakor predvojna mala Srbija, ki je nosila to svoje ime, četudi v svojih mejah tedaj še ni mogla združiti vseh pripadnikov srbskega naroda.

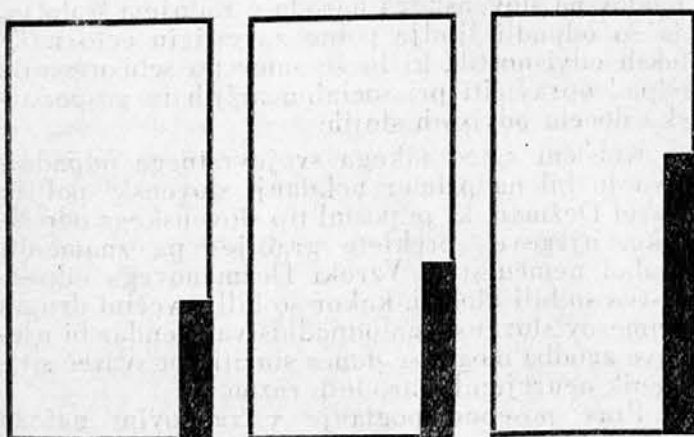
Z vidovdanske ustavo nesrečnega spomina je ime Slovenija uradno izginilo, ker je ta ustava razdelila slovensko deželo v dve provinci, imenovani oblasti. V spominu, v govoru in pisavi pa je ime Slovenija ostalo še naprej v narodnem življenju proti nameram ustave, ki je sicer hotela v državi zbrisati vse zgodovinske meje, v Sloveniji pa je zgodovinske meje na ljubo nekaterim kratkovidnim Slovincem obdržala, podpirajoč partikularistična stremjenja nekaterih Kranjcev in Štajercev, ki so hoteli to ostati vsaj v upravnem pogledu. Z novo ureditvijo države v letu 1929, je bila Slovenija v upravnem oziru zopet združena v eno pokrajino z nazivom »dravska banovina«, z izjemo dveh političnih okrajev, ki pa sta ji bila, četudi ne vsa, kmalu nato pridružena.

Po slovenskem pravopisu dr. Breznika in dr. Ramovša se piše dravska banovina z malo začetnico (le za piko z veliko), Slovenija pa vedno z veliko. Utemeljitev tega pravopisnega pravila poišči v pravopisu. Nam je razumljiva, dokler bo živela Slovenija v sreih, besedi, pismu in živi resničnosti.

Urednik in izdajatelj: Tone Fajfar v Ljubljani.

Davčna obremenitev Slovenije

Razmerje sil

Slovenija zavzema 6,4% vsega državnega ozemlja, po številu prebivalcev je 8% vseh prebivalcev v Sloveniji, davka pa plača Slovenija 13,8%.

To so suhe številke, pred katerimi se je treba zamisliti, ker je davčna obremenitev mnogo večja v Sloveniji kakor v pokrajinah ostale države.

Po podatkih iz leta 1935., ko se je v Sloveniji jedva opazilo, da pričinja gospodarska stiska popuščati, je obremenitev po državnih davčinih znašala v Sloveniji 812 dinarjev na glavo prebivalca,

v ostali državi pa le 441 dinarjev. K temu je treba prišteti še obremenitev po samoupravnih davčinih, ki je znašala istega leta v Sloveniji 244 dinarjev, v ostali državi pa 139 dinarjev. Potemtakem je skupna davčna obremenitev znašala v Sloveniji 1056 dinarjev na glavo prebivalca, v ostali državi pa le 580 dinarjev. Slika nam te številke nazorno predočuje in dokazuje, da davčna obremenitev prebivalstva Slovenije ni v sorazmerju z obremenitvijo prebivalstva ostale države.

V letu 1936. je bil povišan med drugim davek za poslovni promet za eno četrtino. Obenem se je tedaj določilo, da se zbira 18% tega davka v fond, iz katerega bi posamezne pokrajine za banovinske preračune dobivale skupno 100 milijonov dinarjev letnih dotacij. Razdelitev te vsote se vrši po posebnem ključu. Tako znašajo številke po posameznih pokrajinah:

Banovina	prejela dotacije	V milijonih plačala davka
Zetska	21,97	4,5
Primorska	17,53	3,8
Vrbaška	15,90	5,2
Drinska	15,—	10,9
Moravska	9,—	13,1
Savska	6,87	43,7
Donavska	6,07	15,8
Vardarska	4,—	8,2
Slovenija	2,91	44,1

Namesto da bi pokrajine prejemale iz fonda zneske sorazmerno vplačilom davka na poslovni